

Synliggör matematiken i förskolan.

Margareta Forsbäck är lärarutbildare i matematikdidaktik vid Stockholms Universitet och läromedelsförfattare.

Styrdokument

I höst har det kommit förslag till hur Läroplanen för förskolan skall förtydligas bl a i matematik. Utifrån detta dokument vill jag visa på möjligheter som finns, att i förskolans vardag lyfta fram matematikens olika områden. Med "Förskolepusslet" som utgångspunkt ger jag exempel på enkla vardagliga aktiviteter och material som finns på alla förskolor eller kan tillverkas av material som redan finns.

Sortering, egenskaper och klassificering

Grunden för matematik är sortering. Små barn sorterar också sin omvärld för att få struktur och genom att visa dem föremål med olika egenskaper - gärna motsatser - underlättar vi för dem att uppfatta likheter och skillnader.

Mönster

Mönster finns inom fler olika områden i matematik. En grund för att utveckla prealgebra-tänkande kan vara att uppfatta och bygga vidare på mönster av olika slag. I förskolan kan vi låta barnen visa mönster med sig själva och sina kamrater t ex pojke, pojke, flicka, pojke, pojke, flicka i samlingsringen, men de kan också klappa mönster, lägga mönster med föremål och bygga vidare på upprepade mönster av föremål inne eller ute t ex med kottar och blad.

Mätning

Mätandets idé bör grundläggas i förskolan dvs att man använder samma enhet t ex kapplastavar och att den enheten upprepas så många gånger som behövs vid längdmätningen eller vägningen. Det räcker med att använda föremål - ostandardiserade enheter - med förskolebarnen. Det viktiga är att de förstår mätandets idé inte att de kan hantera mätverktyg.

Taluppfattning

I taluppfattning är det tillräckligt att alla barn kan hantera talen 1 - 5 när de lämnar förskolan. Antal över 5 är svårt att tänka sig och svårt att uppfatta om de inte ligger grupperade även för vuxna och barnen bör ha användbara inre bilder av talen 1 - 5 och hur de kan delas upp för att kunna gå vidare med talen 6 - 10 senare t ex i förskoleklassen. Det är inte svårt att lära små barn att rabbla utantill men det är viktigare att de förstår och har bilder för det de säger. De barn som redan har inre bilder av talen 1 - 5 kan naturligtvis fortsätta med talet 6 osv. Även räkneramsan 1 - 10 framlänges och baklänges kan förskolebarnen lära sig så att de också vet vilket tal som kommer före resp efter t ex 3.

Rumsuppfattning

Även inom rumsuppfattning och geometri behöver barnen få hjälp att utveckla inre bilder, t ex med hjälp av att lägga pussel där bitarna ska passa i varandra och j stämma i färg eller bygga med klossar och tangram. Det är lämpligt att låta barnen redan i förskolan lära sig alla lägesord och riktningssord genom leken.

Problemlösning

Mycket av det barnen gör under dagarna innebär problemlösning för dem. De undersöker sin omvärld och löser problem. Redan att hitta rätt klossar till plocklådan olik hål är problemlösning som roar många barn. Alla områden i matematik för förskolebarn kan också innefatta problemlösning.

Språket

För att förskolebarnen ska utveckla begreppsförståelse i matematikens alla områden är det viktigt att de får samtala om sina upplevelser och får hjälp att sätta ord på dem.

Förskolepusslet delas ut vid föreläsningen.